

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, MDCCXVIII

Casus VIII. Argumentum. Præsentatus, seu nominatus ad Cappellaniam
Laicalem, sive Legatum Pium debitum Clericis, si contrahat Matrimonium,
an removeri possit per Patronum à dicta Cappellania, seu ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72203)

calis cum supradictis qualitatibus, & circumstantiis. Quarto, quod accedat consensus Patronorum; quia licet Constitutio Sixtina reservet beneficia vacantia per abjectionem, & desertionem habitus Clericalis, tamen non comprehendit Beneficia de jurepatronatus laicorum, cum hæc non cadant sub generalibus Reservationibus Apostolicis nisi de eis expressè fiat mentio, nè retrahantur Laici à foundatione, constructione, & dotatione Ecclesiarum. *Alexand. conf. 75. in princip. nu. 1. volum. 4. Roch. de Curt. de jurepat. verb. honorificum quest. 24. num. 54. Lambertin. eodem tract. lib. 2. par. 3. quest. 9. art. 22. Gonzal. super regul. 8. gloss. 18. num. 1. & seqq.*

ARGUMENTUM.

Præsentatus, seu nominatus ad Cappellaniam Laicalem, sive legatum pium, debitum Clericis, si contrahat matrimonium, an removeri possit per Patronum à dicta Cappellania, seu legato pio?

SUMMARIUM.

- 1 Beneficiatus contrahens matrimonium privari, & removeri debet à Beneficio; Amplia ut n. 2.
- 3 Cappellania merè Laicalis, seu legati pii sunt capaces etiam fœmina, & pueri, Limita ut n. 8.
- 4 Beneficiatus contrahens matrimonium dicitur habere Beneficium pro derelicto.
- 5 Clericus contrahens matrimonium privari, & removeri debet à Cappellania merè Laicali, seu legato pio. Si hoc ex dispositione Fundatoris debeatur solum Clericis vitam Religiosam, & Ecclesiasticam ducentibus, & n. 7.
- 6 Uxor post mortem viri contrahens matrimonium privari debet legato à viro ei relicto, donec ipsa vixerit castè, & honestè.
- 6 Pensio uni, ut Clerico assignata per contractum matrimonii, dicitur vacare.

CASUS VIII.

Instituit quidam Testator heredem universalem proprium filium ea adjecta le-

ge, ut ipse, & ejus descendentes persolverent annuatim scuta 20. Clerico vitam Religiosam, & Ecclesiasticam Sæcularem ducenti, injuncto huic onere orandi Deum pro ipsius Testatoris anima, ac celebrandi, seu celebrare faciendi nonnullas Missas, quolibet anno. Hæres præfatus in hujus dispositionis executionem nominavit ad dictum Legatum Clericum A. qui postea cum contraxerit matrimonium cum unica, & virgine idem hæres privavit, amovit me illum à dicto legato, & alium Clericum ad ipsum nominavit. Quæritur in hoc casu, an poterit amovere præfatum Clericum A. ab hujusmodi legato, & alteri illud conferre.

In qua questione respondendum videtur negativè. Distinguendum est enim inter Beneficium Ecclesiasticum, & Cappellaniam merè Laicalem, seu legatum pium. Licet enim Clericus habens Beneficium Ecclesiasticum, & contrahens matrimonium si sit in minoribus ordinibus constitutus privetur dicto Beneficio, & removeatur ab illo ipso jure, si verò sit in sacris sit privandus, & Patronus possit aliam personam idoneam ad illud præsentare, juxta *Text. in cap. si quis, & cap. cum decorem, & cap. diversis fallacis de Cleric. conjugat. ibi -- Accipimus autem quòd quidam Clerici tuae Diœcesis, qui matrimonium contraxerunt Ecclesiastica Beneficia detinere contendunt, in quorum conversatione cithara cum psalterio malè concordat, cum ergo vir cogitet quomodo placere possit uxori, & ideo minus, que Dei sunt valeat cogitare, cum quasi divisus in duo plenam sui non habeat potestatem, ut ei, à quo stipendium recipit, plenius famuletur, mandamus, quatenus hujusmodi Clericus Beneficiis Ecclesiasticis, que in tua Diœcesi sunt adepti, prius appellatione remota -- ibique *Abb. nu. 1. Anan. num. 1. idem Abb. in cap. si qui eodem tit. nu. 1., & seqq. Butr. num. 8. Imol. nu. 5., idem Butr. in cap. quod à te nu. 1. ibique Anan. num. 1. Garz. de benef. par. II. cap. 8. num. 1., & seqq. Gonzal. super regul. 8. Cancell. gloss. 15. nu. 43. Carol. Anton. de Luc. ad Gratian. discept. 5. nu. 17. Barbos. de offic. & potest. Episcopi par. 3. alleg. 57. num. 202. Rot. in Leodien. Canoniciatus 2. Julii 1710. S. Ast coram R.P.D. Ansaldo. Quòd procedit etiam**

etiam si matrimonium esset nullum, ex quocumque alio defectu, quam consensus, *Gratian. discept. forens. 5. num. 39. ibique Carol. Anton. de Luc. nu. 17. Tondut. de penson. cap. 76. nu. 2. Gonzal. super regul. 8. Cancell. glos. 57. num. 44. Lotter. de re benef. lib. 3. quæst. 26. nu. 76. Barbof. in cap. si qui de Cleric. coniug. num. 8. & seq.*

Tamen Clericus habens, & possidens Cappellaniam merè Laicalem, seu legatum pium privari, & removeri ab eo non debet, si contrahat matrimonium, quia cum Cappellania merè Laicalis, seu legatum pium non sit incompatible cum statu Laicali, dum illius sunt capaces etiam pueri, & foeminae juxta auctoritates superius relatas *Can. IV. V. VI. VII. & VIII. Cas. III. num. 6. Clericus per contractum matrimonii non dicitur dicto legato renunciare, & habere illud pro derelicto, sicuti dicitur habere pro derelicto Beneficium incompatible cum statu conjugali, si contrahat matrimonium, juxta Gloss. in cap. qualiter de Cleric. non resid. verb. quadriennium, & in cap. unic. de Cleric. conjung. in 6. verb. Clericalis, Gonzal. in cap. diversis de Cleric. conjungat. num. 2. in fin., Barbof. in cap. quod à te eod. tit. num. 2., Gratian. discept. 5. nu. 39. Lotter. de re benef. lib. 3. quæst. 26. nu. 84. & 87., Grass. de effect. Cleric. effect. 1. nu. 865.*

Sed his non obstantibus cenfeo heredem præfati Testatoris Patronum potuisse in hoc casu privare, & amovere dictum Clericum A. ab hujusmodi legato, & alteri illud assignare, Quoniam Testator expressè demandavit conferri annuatim dictum legatum scilicet 20. Clerico vitam Religiosam, & Ecclesiasticam ducenti, adeò ut exegerit qualitatem Clericatus, & vitæ Religiosæ, & Ecclesiasticæ non solum in executione, sed etiam in retentione hujusmodi legari. Eo autem ipso, quòd Clericus A. contraxit matrimonium, excepto privilegio fori, & canonis, dummodo incedat cum habitu, & tonsura, in reliquis non est Clericus, sed reputatur ut Laicus, nec dicitur amplius vitam Religiosam, & Ecclesiasticam ducere, ad *Text. in cap. unic. de Cleric. conjug. in 6. ibique Gloss. verb. Clerici, Passerin. nu. 45., Fagnan. in cap. Joannes de Cleric. conjugat.*

*num. 3. Antonell. de jurib. & onerib. Cleric. lib. 1. par. 2. cap. 15. num. 45. Bellef. disquisit. Cleric. par. 1. §. 8. num. 11. adeòque post contractum matrimonii, utpote non amplius qualificatus ad præscriptum Testatoris, non est amplius capax non solum dicti legati, sed nec Cappellaniæ merè laicalis, & cujuscumque alterius administrationis Ecclesiasticæ, quæ personæ Ecclesiasticæ assignatur, licet non sit beneficium, & sic validè poterat à Patrono privari, & removeri ab eodem legato, & alteri illud conferri. Lambertin. de jurepat. lib. 2. par. 1. q. 7. art. 7. num. 6. Garz. de benef. par. 7. cap. 5. nu. 3. Cesar de Grass. decis. 114. num. 7. Monacell. formul. legal. 10. par. 1. tit. 2. num. 9. Eodem modo, quo si Testator relinquat uxori suæ annuatim aliquid dari, donec castè, & honestè viveret, si post mortem ipsius uxor contrahat matrimonium, potest privari dicto legato; quia licet in statu matrimoniali dicatur quis castè, & honestè vivere. Anan. in cap. quod à te num. 3. de Cleric. conjugat. tamen de communi usu loquendi dicta verba prolata à viro respectu uxori, intelliguntur, quatenus vivat in vita viduili, & honesta, juxta *Imol. in cap. quod à te de Cleric. conjugat. num. 7. ibique Abb. num. 3.**

Et ita in simili casu resolutum fuit à Sac. Congregatione Concilii in *Mediolanen. legati 3. Febr. 1685. & in Firmana. Cappellania 18. Aprilis 1711.* ubi cum quidam Testator fundaverit Cappellaniam sub his verbis -- *Instituisci un legato pio, ò Cappellania laicale della famiglia Rettini &c. cioè chi averà detta Cappellania, ò legato pio, & amministrazione debba celebrare, se sarà Sacerdote, ò far celebrare, se non sarà Sacerdote, pur che sia Chierico, trè Messe la settimana &c.* -- & cum ad ipsam fuerit nominatus Clericus Petrus Jo: Baptista Rettinus, iste cupiens transire ad statum conjugalem, & simul retinere eandem Cappellaniam, & prævidens in tali casu velle Patronos procedere ad nominationem alterius Cappellani Clerici, supplicavit declarari -- *An ipse in statu Clerici conjugati possit retinere Cappellaniam de qua agitur* -- responsum fuit negativè.

Non obstat, quòd præfatum legatum sit laicale, & sic quòd hujus sint capaces etiam

etiam pueri, & foeminae; quoniam hoc verificatur attenda ejus natura, attenda vero persona, cui ex dispositione Testatoris debet injungi, non est Laicale, sed Clericale, & Ecclesiasticum, dum Testator voluit, quod conferatur Clericis Religiosis, & Ecclesiasticis, unde per contractum matrimonii dicitur vacare; sicuti per similem contractum vacare dicitur pensio uni ut Clerico assignata, licet sit quid temporale sui natura, & non Ecclesiasticum. *Casar de Grasse, dec. 114. num. 9. & seq.*

ARGUMENTUM.

An ex causa delictorum carnis possit amoveri Parochus, aut cogi ad permutandam Ecclesiam Parochialem de Jurepatronatus cum aliqua Cappellania?

SUMMARIUM.

- 1 *Episcopus non potest cogere Parochum ex causa delictorum carnis ad permutationem Parochiae, cum aliqua Cappellania.*
- 2 *Delicta carnis sunt difficilis probationis, & ad ea probanda non admittuntur quicumque Testes? Vide ibi, & n.5.*
- 3 *Episcopus ob carnis delicta privare potest Parochum, sive Beneficiatum Parochia, aut Beneficio, Amplia ut n.4., Intellige ut n.6.*
- 5 *Privatio, seu remotio Parochi à Parochia ob carnis delicta non susinetur, eis non probatis, & Parocho penitus inaudito, & non citato.*
- 7 *Parochus removeri non potest per Episcopum à Parochia ob contumeliosa verba prolata contra Patronum, & ob possibilem inobedientiam erga Episcopum, aut Papam.*

CASUS IX.

Existimans quidam Episcopus sufficienter probari Rectorem Ecclesiae Parochialis A. de Jurepatronatus fornicationes, adulteria, stupra, & quamplura alia Carnis delicta perpetrasse cum mulieribus propriae Parochiae, & has in Sacramentali Confessione sollicitasse ex attestacionibus earundem mulierum, coegit dictum Parochum ad permutandam Ecclesiam Parochialem cum aliqua

Cappellania, sed renuens Parochus huic permutationi assentiri; statim Episcopus absque praevia monitione illum privavit, & amovit ab Ecclesia Parochiali. Quæritur an Episcopus poterat ex causa hujusmodi delictorum carnis cogere Parochum ad dictam permutationem, & illum privare, & amovere à Parochia.

I Quod non potuerit cogere Parochum ad permutationem Parochiae cum aliqua Cappellania, habemus Casum decisum à Sac. Congregatione Concilii in *Novarien. Permutationis Parochialis 6. Octobris 1703.* ubi Carceribus Curiae Episcopalis mancipato quodam Parocho, ob nonnulla supposita carnis delicta, fuit ei injunctum ab Episcopo, ut permutaret suam Parochialem cum aliqua Cappellania; cui permutationi non assentiens Parochus cum recursum habuerit ad Sanctissimum supplicando sibi restitui Parochialem dimissam, praevia declaratione nullitatis permutationis, disputata fuerunt in Sac. Congregatione sequentia dubia. *Primo -- An permutatio, de qua agitur, susineatur, & quatenus negativè. Secundo -- An sit locus regressui ad Parochiam --* quibus placuit EE. PP. respondere -- *Ad primum -- negativè -- Ad secundum -- Parochus redeat ad Carceres, & apponatur Oeconomia.*

Quod verò attinet ad privationem, & amotionem Parochi à Parochia, videtur dicendum hanc fuisse validam.

Constat enim praefatum Parochum commisisse stuprum, & adulterium ex depositionibus earundem mulierum, cum quibus similia delicta commisit, quae depositiones videntur sufficientes ad probanda delicta carnis, quae cum sint difficilis probationis, admittuntur quicumque Testes etiam non integri, & vilis conditionis. *Panimol. decis. 93. annot. 1. nu. 20. Rot. decis. 262. num. 9. coram Ottobon., & decis. 1194. num. 4. coram Emerix; Ac proinde justè poterat ab Episcopo puniri poena privationis beneficii seu Parochiae à jure impositae Clerico, tam pro stupro, quam pro adulterio. Lambertin. de jurepat. part. 1. lib. 2. quest. 9. art. 19. num. 2. Fagnan. in cap. pervenit de adulter. & stupr. num. 9. & in cap. cum non ab homine nu. 63. de judic. & in cap. pervenit il primo de Testib. cogen. num. 20. & seqq. Raynal. observat.*